

úvodník

JE ETICKÁ KOMISE V PSYCHIATRICKÉ SPOLEČNOSTI NUTNÁ?

Etické komise většinou vznikaly a zahajovaly činnost na základě stížností pacientů a potřeby je řešit. V posledních desetiletích bylo však mnoho etických komisí v lékařských odborných společnostech založeno převážně pro účely klinických studií a grantů. Většinou se zabývají podmínkami a pravidly klinického výzkumu a etickými principy výzkumu animálního. Otázky etiky výuky, výcviků v psychoterapii a profesionálního jednání v širším slova smyslu zůstávají v pozadí. Nejde jen o často diskutované vztahy k farmaceutickým firmám, ale také o profesionální reprezentaci oboru psychiatrie a psychologie v médiích a etické otázky profesionální reprezentace oboru a kultury kolegiálních vztahů. Výbor PS ČLS JEP v posledním složení se musel často věnovat etickým problémům v konfliktech vyvolaných jeho členy i nečleny. Zdálo se však, že častěji převažovaly zájmy ryze osobní nad profesionálními.

V poslední době se nejčastěji vyjadřovala nespokojenost s širokým okruhem problémů, s organizací péče a její dostupností, se vzděláváním a podmínkami a náklady na vzdělávání, s odměňováním, s náklady na psychoterapeutické výcviky, s kompetencemi v jednotlivých oborech. Byly zřejmé konflikty mezi psychiatry, psychology, psychoterapeuty a dalšími odborníky i laiky v psychologicko-psychiatrické problematice. Pozitivní komunikace mezi odborníky a vymezení a dodržování kompetencí jsou však pro odborníky i pro pacienty nezbytné. Ukazuje se, že konflikty mohou zhoršit stigmatizaci oboru, proti níž se snažíme bojovat. Odborníci také doufali, že pochopením a výkladem biologické podstaty psychických onemocnění se podaří ukázat, že psychické onemocnění je medicínský problém, léčitelný moderními metodami a přístupy psychiatrie a psychologie jako v ostatních oborech. V totéž doufali genetici. Zdá se však, že laická populace i příbuzní pacientů vnímají novodobé vědecké poznatky z oblasti biologie psychických poruch spíše jako determinující a více stigmatizující. I k tomu přispívá způsob profesionálního představení nálezů, které někdy z komerčních důvodů etickou problematiku (například v genetické oblasti) odmítají. U mnoha multifaktoriálně podmíněných onemocnění se snažíme hledat protektivní faktory, které by riziko vyjádření biologických rizikových faktorů zmírnily. Etická komise by tedy měla nejen řešit již vzniklé stížnosti a konflikty zájmů, ale ve spolupráci s jednotlivými sekcemi společnosti, včetně sekce mladých psychiatrů, také hledat východiska. Měli bychom těmto střetům, které přispívají k stigmatizaci oboru, předcházet. Doufám, že k tomu budeme mít v budoucnu i příznivější celospolečenské podmínky.

prof. MUDr. Hana Papežová, CSc.